

Panun rakinoita

Vanhaa Kiiminkiä.

Keltainen talo Huttukylän tien vastemmalla puolella katsottuna mäennyppylältä heti Ylikiimingin tienhaarasta lähdettyessä, siinä sen piti olla, pappilan.

Seisoin tietävästi Kiimingin kirkonkylän korkeimmalla kohdalla ja koetin syövyttää mieleeni kesäistä kuvaa, joka maalautui eteeni sinisen pilvettömän taivaan alla. Punaisia, vanhoilta ja vakailta vaikuttavia taloja, harmaita aittoja, kaikessa vanhan asutuksen leima. Tuohan kaikki oli tuttua, tiedoksi tullutta jo "Vesaisten ajoilta", tarkoitan varhaisvuosilta, jolloin joku Santeri Ivalo oli ainoa opastaja, kuivahkon koulun lisäksi kansa- ja maantieteessä.

Sinisenä yönä kiemurteli Kiiminkijoen kapea sivuhaara mäen alla. Sen vastarannalla kuivui kesän elo seipäillä ja metsänrinteessä kyyhötti vanha, varmaan ikivanha kallisteleva savusauna. Ruskea hevonen ahmi rannalla ruohoa. Ainoa ääni, joka rikkoi hiljaisuuden, oli liippakiven kalke viikatetta vasten senkin välillä

lakatessa, kun nuittomies kohdisti katseensa mäen päälle pysähtyneeseen muukalaiseen.

Mahtavan saksankuusen ja kotipihlajien punertavien lehvien läpi loisti keltainen seinä, arvatenkin pappila, koska tielle pitkän sivunsa kääntävä punainen, pariin otteeseen jatkettu talo niin hyvin tuntui sopivan pappilan "pikkupuoleksi". Hetken perästä olin todennut olevani oikeassa. Vanhan vellikellon harmaa tapuli tervehti ensimmäisenä pihaan ajavaa.

Vietin sitten viihtyisän ja muistorikkaaksi muodostuneen keskipäivän kirkkoherra ja rouva V. J. Juntusen vieraana. Kun muukalaisen aina juuri pappilasta käsin on helpoin tutustua pitäjään ja seurakuntaan sisältä päin olin rojhennut häiritä pappilan arkisia kiireitä. Tietorikkaalle isännälleni olenkin kiitoksen velkaa siitä, että nyt tästä Oulun melkeinpa naapuriseurakunnasta yhtä ja toista tiedän.

On vaikea arvioida kiiminkiläisasutuksen ikää, mutta nelisensataa vuotta ajassa taaksepäin kuitenkin voidaan huoletti mennä. Vanhin talon-

paikka on Isola, josta Samuli Paulaharjukin on kertonut, kun taas vanhin säilynyt talo tietävästi on Alakylässä sijaitseva Kiimingin torppa. Vaikka pitäjän historia on maakuntamme vanhimpia on sen historia vielä kirjoittamatta, vaikka paljon on muistitietoa eri yhteyksissä kerättykin. Mm. kirkkoherra Juntunen, joka jo 18 vuotta sitten siirtyi Kolarista nykyiseen seurakuntaansa, on haastatellut monia vanhuksia, jotka nyt uinuvat kirkkomaassa. Vieläkin elelee kuitenkin muutamia ikäihmisiä, joilta tiedonmuruset ja tarinat pitäisi kerätä talteen, mm. mainittiin Juuso ja Heikki Pason ja Aukusti Haarajoki-Ruonakan nimit. Talloista on hyvin suuri osa peräisin aikakaudelta ennen ja jälkeen isonvihan, jolloin ruotujakolaitoksen aikana rälsstitiloja jaettiin sotilaille. Historia toistuu, tulee mieleen, kun ajattelee nykyistä pika-asutusta ja maanluovutusta invalideille ja sotilaille. Kymmenkunta vuotta sitten, jolloin pitäjän kansakoulu vietti 50-vuotisjuhlaa, oli mm. tässä Kauussamme khra Juntusen laajahko esitys Kiimingin vanhasta asutuksesta.

Pappilan salissa kiintyi huomioni ensiksi pääseinällä olevaan tutunnäköiseen tauluun, taidokkaaseen jäljennökseen, niinkuin päätelin. Kesti kuitenkin hyvän aikaa ennenkuin

sain selvitettyä itselleni, että kysymyksessä on Järnefeltin eräs tunnettu työ, taidehistoriamme tunnetuimpia, vaikka en taulun nimeä voinut mieleeni johdattaakaan. Tietysti sen heti muistin, kun kirkkoherra Juntunen sen sanoi: Järnefeltin "Suru". Mutta taulun merkillisyyttä ei ollut siinä, vaan sen tekoavassa. Kysymyksessä oli ns. tilkkutaulu, niin uskomattomalta kuin se tuntuikin siihen saakka, kun siirryin taulun viereen. Ja taulun tekijä on rouva Ester Juntunen. Kerran Kolarissa, kertoi hän itse, loppuivat häneltä värit — hän nimittäin on aina maalannut, mistä kodin kaikki seinät tiesivät kauniisti kertoa — ja samanaikaisesti sattui hän puntaroimaan mitenkä voisi käyttää hyväkseen vanhat neulomisesta ylijääneet tilkut. Ja hän keksi sommitella niistä ensimmäisen porotaulunsa. Tällä hetkellä hän amatööriudestaan huolimatta on valmis taiteilija tälläkin alalla.

Omena ei putoa kauas puusta! Herasväki Juntusen tyttäristä vanhin omaa ihmeellisen taidon veistää puukolla yhdestä puusta mm. täysin eläviä pienoishveosia! Kiimingistähän ystävämme Oskari Jauhiainenkin on kotoisin!

Päivän, puolentoista vierailu ei vielä tutustuta ketään paljolti oudon pitäjän sisäiseen elämään. Kiimingin

elämän painopiste ei ole kirkonmäellä, joka jää Kuusamon tiestä puoli kilometriä syrjään, vaan pappilan ympärillä, jonne tästä tienhaarasta tulee pari kilometriä matkaa. Mutta yhtä vilkasta kuin on elämä täällä, on se myös Huttukylässä, jossa pikaisesti vierailin Iisakassa, jonka ikihongista veistetty mahtava pirtti jättää kävijälle unohtumattoman muiston. Huttukylän nuorisoseura on aina toiminut vilkkaasti ja Huttukylästä on saanut alkunsa myös urheiluseuran, Vesaisten Pojat — mainiosti valittu nimi! — toiminta, joka tosin nyt puheenjohtajansa, kaupanhoitaja V. Törmäsen, ja sihteerin, Vanha Puiravan nuori vesa, välityksellä on keskitetty kirkolle jo yksistään siitä syystä, että puhelin ei ulotu sitä pitemmälle, mutta jonka innokkaimmat urheilijat tuntuvat toimivan Huttukylässä. Sieltä oli myös kerätty sen "maajoukkueen" runko, joka äsken kävi voittamassa nimiheimolaisensa Ylikiimingin Nuijamiehet yleisurheilussa.

Niin, paljon olisi vielä ollut katsottavaa pitäjässä. Koiteli melko kuivilla tuli nähtyä, mutta kuulut Kolehmainen kalliota kaksi kilometriä kirkolta, isonvihan aikaiset pakopaikat, samoin mainittu vanhin "torppa" jne. jäivät toiseen kertaan. Kiitän koireasti kaikkia emäntiäni ja isäntiäni!

P a n u.